

REDAȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concurse, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș
comitat Nr. 286.

Cristofor Schiffmann,

—Un binefăcător al bisericii și al școlii gr. or.
române din Banat-Comloș.—

Există un fel de oameni, cari de și nu au produs opere fenomenale în viața lor exercită totuși asupra sufletului nostru o adâncă influență. De câteori convini cu ei până trăesc, sau decâteori le reimprospetezi amintirea după moarte, ai o senzație similară cu aceea, cări o simți în fața unui tablou sau statui frumoase. Farmecul acestor ființe îl constituie modul acela superior de a gândi să simți viața întreagă, ei au un ideal al vieții bazat pe o temeinică cultură intelectuală și morală dela care nu-i poate abate nici o forță și căruia îi subordonează cea mai mică acțiune a lor. Oamenii aceștia, ne arată ce admirabile sunt virtuțile, pe cari le-a prețuit omenirea în toate timpurile foarte mult, în intruparea lor. Strălucirea credinței, a iubirii și a modestiei în acel suflet își manifestă toată splendoarea sa, care pe lângă toate loviturile crude ale sorții crede, care binecuvântă pe cei ce-l gonesc și le voește binele, care disprețuiește zgomotul și lauda semenilor săi pentru faptele sale frumoase.

Cuvine-să să-i respectăm și să-i admirăm pe acești oameni, cari strălucesc prin *personalitatea lor* nu în mai puțină măsură ca pe talente și genii fiindcă acestea pe lângă munca lor proprie își mai datoresc ființa originii frământărilor intelectuale ale poporului căruia îi aparțin, ideilor mari ale timpului în cari au trăit, pecând cei dintâi superioritatea lor față de oamenii vulgari cari duc o viață negativă fără vreun scop sau ideal nobil, o pot atribui cu tot dreptul numai zbuciumărilor sufletești proprii numai acelei lupte grele purtate cu sine însuși, care este condițiunea indispensabilă a prefacerii sufletești în senz mai înalt.

Dar ce greu este să ne facem din auzitorii legii lui Dzeu, făcătorii legii lui Dzeu, să biruim vorba apostolului Pavel — unul din cele mai frumoase caractere despre care ne vorbește istoria lumii legea membrilor, care ne coboară în jos cu legea minții care ne chiamă sus în imperiul lui Dzeu (Epist. c. Romani cap. 2 v. 13 și cap. 7 v. 23.)

Nu știi care dintre noi nu ar fi în nedumerire cui se întindă cununa de lauri! Cesarului? care din carul său triumfal aurit și împodobit cu cele mai gin-

gașe și frumoase flori, privește cu fața radioasă și transfigurată de fiorii gloriei mulțimea care-l aclamă aduse în extaz prin bogăția prăzilor și a prinșonierilor, sau savantului, care prin lumina minții sale agere a deslegat o miraculoasă taină a naturii? sau călugărului simplu, care retras într'o vizuină a purtat războiul cel mai crâncen cu patimile sale, a căutat precum zice iarăși Pavel, să scoată învingător omul intern contra celui extern, să nimicească puterea ispitelor lumii ca strălucirea schintei dzeești, care zace în adâncul fieștecărui suflet omenesc acoperită de pătura grea a înclinărilor și a dorințelor rele. În fața, în ochii acestui călugăr nu e nimic din mândria de zeu a Cesarului, din seriozitatea și increderea în sine a savantului, ci ceva mai fascinant în trăsăturile feței lui palide, e ceva din maiestoașa seninătate a mării liniștite după vifor. În sufletul acesta de călugăr curățit de patimile omului comun în desișul sălbatic al codrilor, e milă, e iubire sinceră, e o voință tare, un entusiasm liber de interesele lumești pentru bunătate și adevăr. În călugărul acesta s'a urcat omul la acea înălțime la care formează, într'adevăr coroana naturii.

Cesarul a biruit popoare, savantul a învins natura, sau a luminat cu flacăra științei sale în trecut, călugărul a biruit animalul în om. Sigur că deopotrivă de mari servicii aduc unui neam geniile sale militare, științifice și acei fii ai lui cari prin o anevoioasă și îndelungată muncă s'au ridicat peste sfera vieții vulgare, însușindu-și o aleasă cultură a minții și a inimii prin caracterele lor frumoase, prin personalitatea lor desăvârșită totdeauna vor avea o puternică influență *educativă*, vor vesti adevărul că viața omenească trăită frumos e o operă mare ca viața noastră a oamenilor de rând și poate ridică la un nivel foarte înalt, dacă o consacram unui ideal amăsurat puterilor noastre sufletești și ne dăm silință să-l realizăm prin muncă, sârguință și cultură. Cine nu are un scop al vieții spre care să-i graviteze toate cugetele și faptele va rătăci necontent în decursul pelerinajului său pe pământ și nu va putea gustă nicicând fericirea în marginile ei pământeste.

Marele scriitor și cugetător Tolstoi în cartea sa intitulată „Senzul vieții“ zice: că viața omenească atunci se ridică la cea mai înaltă valoare, dacă își propune ca țintă realizarea imperiului lui Dzeu pe pământ, care se săvârșește pe două căi prin nobilitate

rea eului nostru propriu din fire egoist în primul rând și apoi în al doilea rând prin influința binefăcătoare ce o exercităm asupra deaproapelui nostru prin suflul nostru cizelat de toate durtățile. Un atare bărbat cu o concepție de viața superioară care și-a pus ca problemă a vieții realizarea superiorului lui Dumnezeu pe pământ în forma nobilității proprii și a celor din jurul său a fost și Cristofor Schiffmann, binefăcătorul bisericii și al școlii gr. or. din B.-Comloș care i-și doarme somnul de veci în cimiteriul de mieznoapte al amintitei comune. Schiffmann a lucrat toată viața la înfrumșetarea sufletului său așa cum lucră un sculptor la un bloc de marmoră. Sudoarea feței sale nu a folosit-o pentru satisfacerea plăcerilor proprii, ci a închinat-o săracilor și doritorilor de lumină. Din micile sale economii a fost în stare să sacrifice vre-o 60.000 de cor. pentru diferite scopuri culturale. Cred că nu săvârșesc un lucru de prisos când dau publicității faptele frumoase ale unui om, care merită să devină tinerilor un exemplu de cugetare și muncă.

Cristofor Schiffmann s'a născut la anul 1809 în Neoplanta. Tatăl său german după naționalitate a fost măiestru tâmplar, mamă-sa a fost sârbă de confesiunea gr.-or. Schiffmann după ce termină studiile gimnaziale în Neoplanta și Carloveș merge la B.-Pesta la universitate unde studiază tehnica obținând aici la anul 1836 diploma de inginer; tot în anul acesta vine în Banat-Comloș ca inginer la domeniul familiei nobile Naco și aici și rămâne devenind mai târziu cu 1857 inspector domonial la amintita familie până la moartea sa, care se întâmplă la anul 1884 dec. 24.¹⁾

Schiffmann rămâne de timpuriu orfan de tată așa că mamă-sa trebuie să se îngrijască de creșterea lui, ea îi sâdește în suflet copilului ei iubirea față de biserică gr. or. așa că Schiffmann deși a fost hotezat în o biserică străină și deși e după tatăl său după naționalitate german totuși cercetează în anii săi de școală instituții de creștere sârbești și ajungând maiorean trece la confesiunea mamei sale. *Un interesant caz de influință puternică ce o are mama asupra copilului.*

Din hăiatul acesta de tâmplar, care a avut să lupte cu toate lipsurile și năcazurile unui student sărman, după cum o spune el însuși cunoscuților săi mai târziu, răsare un caracter adânc religios-moral, care pe lângă înclinările personale în mare parte se poate mulțumi și influinții școlii confesionale. Toate faptele de mai târziu ale fericitului Schiffmann ne arată, că dânsul ca student a trebuit să fie foarte muncitor și râvnitor după idei și sentimente frumoase. Dânsul a iubit foarte mult poporul românesc în mijlocul căruia a trăit 40 de ani în „îndestulire“ pentru însușirile lui frumoase și fiindcă avea aceiași lege și aceleași obiceiuri ca poporul sârbesc în mijlocul căruia și-a petrecut tinereța și din care făcea parte după mamă.

¹⁾ Schiffmann se căsătorește de 2 ori în viața sa, prima dată cu *Maria Bibits*, a doua oară cu *Elisaveta Leitner*. Din căsătoria doua se nasc doi feciori și o fată cari sunt romano-catolici.

Mai înainte de a vorbi de actele sale de binefacere care le-a săvârșit față de biserică sârbească și față de cea românească deosebit să aruncăm puțină lumină asupra sufletului acestui bărbat. Nimic nu poate caracteriza mai bine pe un om decât biblioteca sa, fiindcă cărțile acestea multe care le strânge cineva cu multă trudă într'un dulăpșor vorbesc mai eloquent despre preocupățiunile sale. Cine are ambiția să adune în biblioteca sa cele mai de seamă produse ale spiritului omenesc nu poate fi un spirit vulgar, aici se adevesește mai bine proverbul: „spune-mi cu cine te însoțești și i-ți voi spune cine ești“. Biblioteca frumoasă a inspectorului domonial a cărui profesie era economia, în care se aflau enciclopedii și lexicoane de tot felul, operele lui Goethe, Schiller, Klopstock, Zsöckke, Lessing, Schahespearre, Cervantes, Humboldt, Cambell s'a risipit în toate părțile, însă ce ne este o dovadă eclatantă despre aspirațiunile și cultura posesorului ei. În dosul acestei biblioteci stă bărbatul care s'a luptat cu toată puterea sufletului său la sediul comitatului pentru respectarea limbilor naționalităților, care a pledat cu însuflețire pentru drepturile națiunii sârbești ca deputat și esmis congregual.

Numai un om cu înțelegere pentru binefacerea culturii a putut să doneze la anul 1877 reununii culturale sârbești „Matica“ 20.000 cor. pentru ajutorarea societății de teatru sârbesc și a studenților săraci, cari fac studii pedagogice sau de bellearte. O măturie frumoasă despre cultura inimii fideleiatului Schiffmann este și fundațiunea făcută în numele său și a soției sale Maria Bibits în Melence pentru fetele sărace gr. or. Fundațiunea aceasta de 10.000 cor. se administrează de forurile bisericesti din numita comună și din procentele ei să dă anual duor fete sărace și cinstite câte 600-600 cor. ca zestre.

Dar dacă îi datorese Sârbii cu mulțămită acestui bărbat carele eră înrudit cu ei, cu atât mai vârtos trebuie să-i binecuvântăm memoria noi Români cărora ne-a făcut atâta bine de și a fost străin de neamul nostru. Cristofor Schiffmann a făcut donațiuni numai bisericii și școlii din B.-Comloș, dar cu toate acestea dânsul merită recunoștința nu numai din partea B.-Comloșenilor ci și din partea întregului neam fiindcă l'a ajutat cu agoniseala sa la marea lui muncă culturală și fiindcă efectele binefacerilor lui nu se pot restrânge între hotarele acestei comuni.

În cei 40 de ani, cât a petrecut acest bărbat în B.-Comloș a dat un înățător exemplu poporului cum trebuie să cinstească legea și datinile, a fost un cercetător zelos al sf. bisericii, învrednicea preoții și învățătorii nostri de cea mai mare cinste. El eră bucuria copiilor care așteptau cu drag pe bătrânul care le ploua cruceri la eșirea din biserică, sub ferestrele casei lui răsuna cele mai frumoase colinde în ajunul Crăciunului. Un merit neperitor și-a asigurat însă fericitul Schiffmann pentru progresul poporului nostru atunci, când a dat în seama sinodului protoprezbiteral din B.-Comloș suma de 12.000 cor. care astăzi face

20 000 cor. ca din procentele acesteia să se deie stipendii tinerilor cari voesc să studieze teologia și pedagogia, dar aceștia după cum zice nobilul donator trebuie să fie: „*săraci, cu purtare morală distinsă, înzestrați cu frumoase calități mentale; cari nu eschid speranța de a deveni cetățeni cinstiți și cari vor fi capaci să învețe poporul numai la ce e bun și folositor*“.

Fie-ne permis ca la amintirea acestui act de binefacere să deschidem o mică paranteză. E curios că un străin vine și ne dă îndrumări de unde trebuie să începem munca culturală, ca aceasta să aibă în mersul său succes. Pe preot și pe învățător, cari stau în contact neconținut cu poporul ale cărui păcate și greșeli sunt chemați să le stărpească, trebuie să-i punem pe o mai înaltă treaptă de cultură sufletească și intelectuală. Poporul nostru trăește exclusiv la sate, de aici ni se ridică întreaga inteligență, aici i-se pun bazele sufletului ei deci ar fi firesc ca să jertfim totu' pentru creșterea primilor formatori ai sufletelor noastre. Lucru care până astăzi nu se face de aceia fie binecuvântată memoria celui care și-a dat rodul muncii sale pentru satisfacerea celei mai arzătoare necesități a neamului nostru.

Nu uită Schiffmann nici de hrana sufletească a preotului și a învățătorului dăruind bibl. parohiale din B.-Comloș 233 opuri și 115 broșuri de conținut foarte variat, arătându-le prin aceasta conducătorilor firești ai poporului cari sunt mijloacele pentru edificarea și cultivarea proprie. O faptă frumoasă creștinească izvorită din caracterul religios-moral a lui Schiffmann este și îngrădirea cu cărămidă a ambelor cimitere gr. or. române pe spesele proprii. Și-n punctul acesta le poate servi credincioșilor spre învățătură; recunoștința și pietatea față de părinții trecuți la cele eterne nu este iertat să piară din sufletele creștinilor adevărați; acolo unde mormintele sunt neglijate ideea vieții transcendente, care este cel mai puternic motiv religios, s'a întunecat viața religioasă morală e în declin.

Prin anul 1870 ridică Schiffmann pe moșia sa, care astăzi după multe peripecții a ajuns în mâni românești, o cruce și lasă pentru îngrijirea ei una mie de coroane. Și prin faptul acesta servește fieiertatul ca model, crucea acest cel mai expresiv simbol al creștinismului ar trebui să se ridice cât mai des pe țarinile credincioșilor noștrii, ca spiritul religios-moral să-i petreacă pretutindenea și să le fie lor ca un neamuțit și puternic mentor, că sămânța numai prin voia celui de sus răsare și aurul roadelor coapte depinde dela mila lui.

În anul 1880 dăruiește Schiffmann un edificiu și un intravilan pentru școala de fete gr. or., darul acesta numai acela îl poate aprecia după merit care știe ce importanță mare are în viața unui popor creșterea bună a fetelor și ce greu este să ridici la noi o școală nouă. E sigur că cu cât mai mult să vor lumina credincioșii noștrii și vor fi în stare să înțeleagă că ridicarea unui popor pe toate terenele se începe cu educațiunea femeii, vor fi tot mai recunoscători acestui

bărbat care a știut așa de bine unde trebuie să deie ajutor în primul rând. Cea mai intensivă rază de lumină o aruncă însă asupra sufletului lui Schiffmann donațiunea sa de 4000 cor., care a făcut-o pentru ajutorarea acelor săraci din B.-Comloș fără deosebire de confesiune, cari nu din vina împrejurărilor noastre au ajuns la sapă de lemn și „cărora li-e rușine să servească“. Ce suflet delicat, ce gândire nobilă a trebuit să aibă acel om, care a știut că pe cine-i umilește și-i doare mai crâncen sărăcia.

Actele sale de binefacere le încheie fieiertatul Schiffmann cu donațiunea de 1600 cor. date bisericii gr. or. rom. ca anual să-i sârbeze aceasta amintire prin un părăstas. Eră firesc, ca bisericii să-i încredințeze păstrarea amintirii sale, el a iubit aceasta instituțiune așa de mult fiindcă sub aripile ei ocrotitoare a crescut. Viața lui Schiffmann ne aduce aminte de un fapt foarte interesant din viața noastră națională, mai toți mecenații noștrii, fie ei ai bisericii sau altor așezăminte culturale de ale noastre sunt caractere religioase produse de biserica noastră națională și de școala noastră confesională și să nu uităm că întreaga noastră viață culturală se bazează în mare parte pe faptele acestor eroi culturali, cari cu încetarea caracterului național al bisericii și cel confesional al școlii vor dispărea și ei.

Din 1902 începând în fiecare an în ziua de 19 dec. se cinstește memoria lui Schiffmann prin o serbare școlară. Băeți și copile mici cântă, declamă poezii și fabule pe cari bătrânii le ascultă cu o adevărată evlavie și le sapă adânc în suflet. Răspândirea luminei în popor prin rostul copiilor nevinovați e cea mai potrivită formă de recunoștință față de omul care până la moarte a simțit o bucurie nevinovată de copil când a putut să aducă și pe alții la lumina binefăcătoare a culturii și când a fost în stare să aline durerile altora prin obolul său. Răsplata și-a aflat-o acest om în muzica sublimă a conștiinței pe care nu o aud numai acei oameni acărora ideal a fost pe pământ să urce tot mai sus pe scara perfecțiunii.

De încheiere fie-mi permis ca să aduc spiritului nobil alui Schiffmann cel mai adânc simțit omagiu de recunoștință în numele tuturor stipendiștilor lui. Fie-ți somnul lin și țărâna ușoară copile de tâmplar, care ai suferit și ai muncit mult ca să scapi de întuierecul mizeriei pe alți copii săraci ca și tine și ca să le faci și lor cu puțință să meargă pe acel drum al adevărului, al bunătății și al frumosului pe care ai mers tu viața întreagă.

Un fost stipendist alui Schiffmann.

Un ultim cuvânt pentru „Revista Preoților.“

În nr. din urmă al »R. Pr.« se pot citi iarăși o seamă de glume insipide la adresa subsemnatului, deastădată iscălite de anonimul autor

al art. »Un pas spre bine« de care mi-am ținut de datorință să mă ocup. Ori ce om cu bun simț va trebui să recunoască însă că față de manierile literare intronate la »R Pr.« eu sunt deslegat a da răspuns — acum și totdeauna.
Oradea-mare 23 aug. v.

Gh. Tulbure.

CRONICA.

Alegeri de protopop aprobate. Se anunță din Sibiu că Consistorul Mitropolitan a aprobat alegerea de protopop al Brașovului în persoana părintelui Dr. V. Saftu și alegerea de protopop din Lipova în persoana părintelui Fabrițiu Manoilă. Felicitările noastre!

Congres internațional în contra alcoolismului. În 11 până în 16 sept. a. c. se vor întruni la Haga reprezentanții tuturor popoarelor și națiunilor în al 13-lea congres internațional în contra alcoolismului. Desbatere și rapoartele cuprind două grupe mari. I. Statul în luptă împotriva alcoolismului: legislațiune, alcoolul în colonii, judecătorul și băutorul, cum se poate dobândi participarea guvernelor și reprezentanțelor poporului, II. Societatea în luptă împotriva alcoolismului: chestiuni de organizare, combaterea mijlocită a alcoolului, tratamentul băutorului, alcoolul și degeneratiunea. — În legătură cu congresul se va deschide și o expoziție. Doctorii din Austria și din Ungaria vor face următoarele rapoarte: Alcoolul și igiena rasselor. Alcoolismul și tuberculoza, Tratamentul psihologic al băutorilor.

Epistola prorocului Ilie. O expediție trimisă de institutul american de arheologie a găsit într'unul din orașele Siriei un lucru prețios, și adevărat un vechi manuscris ebraic, despre care se afirmă, că ar conține adevărată corespondența profetului Ilie cu egele Ahab și cu soția acestuia Iezabel. Materia manuscrisului este făcută din lut, pe care e scris textul cu o cerneală foarte neagră. Între altele manuscrisul face pomenire de o lucrare istorică necunoscută, despre care nici biblia nu vorbește.

Necrolog. Din Oradea-mare ne vine dureroasa știre, că avocatul George Feier din Borosineu, a murit acolo, după scurte dar grele suferințe. Moartea asta preamatură a bărbatului în puterea vârstei a produs adânc regret în cercurile arădane. George Feier a fost un fruntaș al acestor ținuturi, membru în toate corporațiunile noastre bisericesti, om cinstit și de intenții frumoase. El lasă în doliu adânc întinsa legătură a unor familii fruntașe cu familia sa.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III **Totoreni-Bălăleni**, devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a fostului paroh Ioan Fofiu, se publică concurs cu

termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial, pe lângă următoarele emolumente:

1. Pământ arător de 9 cubule;
2. 1/2 măsură cucuruz dela fiecare număr de casă;
3. Stolele uzuale;
4. întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și înainteze recursul instruat, conform regulamentului în vigoare și adresat comitetului parohial, P. O. D. Adrian P. Deseanu protopresbiter în Vaskóh (Vașcău) și se vor prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Totoreni pentru a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezbiterului: *Adrian P. Deseanu.*
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr.-or. din **Giriș** se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. 20 jughere pământ arător prețuit în 700 coroane.
2. cvartir liber cu 2 chilli, bucătărie și cămară, iar în curte grajd și coteș.
3. 2 1/2 stângini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ.
4. stolele îndatinate și adevărat: dela mort mic 1 cor. dela mort mare 2 cor., hora mortului 2 cor., dela cununie 1 cor. și dela sf. maslu 1 cor.
5. pentru întregirea salariului și cvincvenale se va recurge la stat

Recurenții au să producă atestat, că sunt născuți în religia gr. or. cum și familia lor — dacă sunt căsătorii, atestat, că sunt capabili a înființa și conduce cor vocal, pentru care vor fi remunerați din cassa biserică cu 100 (una sută) coroane, atestat de evaluare cu calcul general eminent ori bun.

Alesul va fi obligat a conduce strana, a lua parte la toate funcțiunile atât în parohie cât și în filii, a ține prelegere cu elevii de repetiție fără altă remunerație, a însuși elevii în cântările bisericesti, iar în dumineci și sârbători, a-i conduce la s. biserică.

Dările publice le va solvi alesul.

Recursele adresate comitetului parohial din Giriș (Körösgyères) să le subștearnă oficiului protopopesc din Oradea-mare (Nagyvárad) iar recurenții să se prezinte la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial din Giriș ținută la 14/26 august 1911.

Romul Mangra
președinte.

Demetriu Marcuț
notar.

În conștelegere cu: *Toma Pacala* protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna **Petreasa** (Gyepüsolymos) se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele încopiate cu această stațiune sunt următoarele:

1. În bani numărari încasați și plătiți de cassa-cultural anticipative în rate uni-ori treilunare eiectați pe credincioși după darea directă 5 0 cor.
2. Venitele cantonale 50 cor.

3. Intregire dela stat în salar 400 cor.
4. Pentru conferințe inv. în caz de participare 20 coroane.
5. Pentru scripturistică și recvizite de scris 10 cor.
6. De curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va prevedea și cantoratul în și afară de biserică, va ținea prelegere în școala de repetițiune și concretuz va catehiză fără vre-o remunerațiune specială.

Recurenții își vor înaintă recursese la oficiul ppbiteral din Beiuș (Belényes) având a se prezentă în sf. biserică a credincioșilor alegători spre a-și recomandă prestațiunile în cant și tipic.

Dat în Petreasa din ședința comitetului parohial ținută la 22 august (4 septembrie) 1911.

Terențiu Popescu
președinte paroh.

Teodor Dan
notar.

În conțelegere cu adm. ppbiteral: *Dr. Victor Fildan.*
—□— 1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești dela școala noastră confesională gr. or. rom. din **Erdeiș** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 302 cor.; 2. Un pătrar pământ comasat (7 jug. 678/1600 stâng.□); 3. O vie de 600 st.□; 4. O cănepiște de 220 st.□ 5. 4 stângini de lemne (cu preț mijlociu) din cari se va încălzi și sala de învățământ; 6. Pentru conferințe: 12 cor. la an; 7. Scripturistică 10 cor. la an. 8. Locuință și grădină în natură; 9. Dela înmormântări — unde va fi poftit — câte 1 cor. 10. Intregirea salarului fundamental în suma de 333 cor. precum și cvincevenalele la va primi alegându-l din vistieria statului.

Toate acestea emoluminte — după detragerea dărilor după pământ, speselor pentru regularea apelor și speselor pusteii, pe cari epitropul le va solvi din salarul învățătorului — asigură alegândului învățător 1000 coroane salar anual.

Alesul va prestă serviciile cantonale în și afară de biserică, va conduce elevii la serviciile divine, va instrua elevii în cântările bisericești și va conduce școala de repetiție fără altă remunerație.

Reflectanții la acest post sunt avizați a-și subșterne, recursese, ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial, la oficiul protopopesc al Chișineului în Nadab, și a se prezentă în sf. biserică din Erdeiș spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Erdeiș, din șed. com. par. dela 31 iulie (13 august) 1911.

Georgiu Ardelean
președinte.

Ilie Rotar
not. adhoc.

În conțelegere cu *Demetriu Muscanu* adm. ppopesc.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala din **Răbăgani** se publică concurs cu termen de alegere pe **2/15 octombrie** a. c. ce cade în duminica a XIX după Rusalii, pe lângă următoarele beneficii împreunate cu această stațiune:

1. Salar în bani gata dela comuna bis. solviți anticipative în rate treilunare: 600 cor.

2. Locuință cu 2 odăi padim. culină șcl. supraedificate necesare.

3. Grădină de legume.

4. Stolele cantonale îndatinate.

5. Completarea salarului fundamental precum și a cvincevenalelor se vor acoperi din ajutor de stat. De curățitul și încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Recurenții până la ziua de alegere defiștă se vor prezentă în sf. biserică din loc, având alesul inv. a fi și cantor fără altă remunerațiune.

Răbăgani din ședința com. paroh. ținută la 17/30 Iuliu a. c.

Pentru comitetul parohial.

Elia Moga
preș. com. par. protopop em.

În conțelegere cu adm. ppbiteral: *Dr. Victor Fildan.*
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești din **Budureasa** (Bondoraszó) de lângă „Stâna de vale“, devenită în vacanță prin trecerea la penziune a inv. George Goina, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salarul în bani gata dela comuna bis. solviți anticipative în rate treilunare 600 cor. adaus încă:

2. tot în bani gata 96 cor. dela comuna bis. pentru lemne și încălzitul salei de învățământ.

3. Venitele cantonale stipulate în actul de dotațiune la suma de 40 cor.

4. Ajutor de stat ca completare la salarul fundamental 264 cor. și eventualele cvincevenale.

5. Locuință cu 2 chilii padim. culină și intravilan cu grădină sădită cu pomi nobili roditori.

Recurenții se vor prezentă în termenul indicat la sfta bis. din loc. Alesul va prevedea și cantoratul, îngrijindu-se de substitut la caz de împiedecare.

Budureasa din ședința comit. parohial ținută la 7/20 august 1911.

Nicolau Popovici
paroh, preș. comit.

George Goina
inv. penz. not. com. par.

În conțelegere cu adm. ppbiteral: *Dr. Victor Fildan.*
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. din comuna **Sudrigiu** (Kisszedres) ppresbiteratul Vașcăului se deschide concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul of. „Biserica și Școala“ pe lângă următorul salar:

1. Bani gata 475 cor. 50 fil. 2. Naturale: 4 cubule grâu și 6³/₈ cubule cucuruz cari în bani fac 124 cor. 50 fil. 3. Ajutor dela stat 400 cor. 4. Dela înmormântare mare 80 fil., dela înmormântare mică 40 fil. și dela festanii 40 fil. 5. Locuință acomodată.

Pentru încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va fi îndatorat a prevedea cantoratul în și afară de biserică, a instrua elevii în cântările bisericești și ai conduce în dumineci și sărbători la sft. bis. fără altă pretenziune.

Petițiile cu documentele prescrise sunt a se trimite Prea On. Of. ppresbiteral în Vașcău (Vasköh). Recurenții vor avea să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com parohial din Sudrigiu ținută la 7|20 aug. 1911.

Teodor Rocsin

paroh, preș. com. par.

În conțelegere cu mine: *Adrian P. Deseanu* pprezbiter.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă prin trecerea din viață a parohului Mihai Raț din **Pîlul mare**, pe baza ordinațiunilor consistoriale de sub Nrii 188|911 și 2529|911, prin aceasta din oficiu se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt: 1. una sesiune pământ parohial comasat; 2. interesele capitalului de 5860 cor. pentru pământul expropiat din sesia parohială prin societatea canalului; 3. birul legal; 4. Stolele legale. Se observă că din partea corporațiunilor parohiale se intenționează prefacerea în bani a birului uzuat și rescumpărarea ștolelor, care afacere e incurgere; deci până la finalizarea chestiunii alegându-lii compete birul legal în natură și stolele legale, iar de aci în colo cvota ce se va staveri prin autoritatea diecezană.

Alesul va suportă toate soiurile de contribuțiuni ce cad după pământul ce-l va beneficia. Va catehiza la școlile noastre confesionale și la ceea de stat fără a țineă cont la vr'o remunerație specială.

Parohia fiind de **clasa primă**, dela recurenți se recere cvalificațiune corespunzătoare pentru asemenea parohii.

Recursele ajustate cu documentele necesarii, adresate comitetului parohial din **Pîlul mare**, se vor subșterne în termenul concursual la oficiul protopopesc ort. rom. al Chișineului în Nădab (com. Arad), având recurenții a se prezintă în termenul concursual în s. biserică din **Pîlul mare**, pentru a dovedi desteritatea în oratorie, cântare și tipic, ținând cont de dispozițiunile §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii. Nădab, 12|25 august 1911.

Demetriu Muscanu
adm. ppsc.

—□— 2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor diecezan din Arad, pentru îndeplinirea postului de capelan **permanent** sistemizat pe lângă protopopul tractului **Radna**, ca paroh al parohiei centrale **Mariaradna** prin aceasta se deschide concurs cu termenul de recurgere de **30 de zile** dela publicarea primă a acestui concurs în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitul acestui post îl formează jumătate din întreg venitul parohiei cu excepțiunea întregirii dotațiunii preoților din visteria statului, care compete întregă protoprezbiterului-paroh.

Capelanul protopopesc este îndatorat a prevedea toate funcțiunile, cari vor obveni în parohie va catehiză elevii școlii confesionale și pe ai celor străine din loc și va prevedea agendele scripturistice ale cancelariei protopopești.

Dela recurenți se recere cvalificațiune de clasa I

Doritorii de a ocupa acest post se avizează, ca recursele lor ajustate contorm regulamentului în vigoare și adresate comitetului parohial din Mariaradna să le trimită oficiului protopopesc din această comună, iar dânsii să se prezinte în sta. biserică de aici pentru a să arată poporului.

Din ședința comitetului parohial din Mariaradna ținută la 14|27 august 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezbiter.
—□— 2—3

Prin aceasta se escrie concurs pentru postul învățătoresc dela școala conf. gr. ort. rom. din **Groș** (Garassa) cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Beneficiul acestui post este:

1. bani gata cor. 868.
2. pământul învățătoresc, după care alesul solvește darea 100 cor.
3. Venite cantorale (mort cu litugie 2 cor. fără liturgie 1 cor.) în calcul mediu 32 cor.
4. cvincvenalele prescrise.
5. cvartir cu grădină.
6. pentru curatorat și vărui, dacă învățătorul ia asupra sa această sarcină cor. 80 din care sumă se va prevedea și încălzitul salei de învățământ, procurându-se totodată și cele de lipsă la curatorat și vărui șurluit, etc.

Alesul este dator a prevedea și cantoratul în biserică fără altă remunerație. Cei cu cunoștințe muzicale sunt preferiți.

Recursele, însoțite de documentele necesare și adresate comitetului dela Groș (Garassa) să se susțearnă P. On. Oficiu pprezbiteral în Mariaradna și sub durata concursului să se prezinte recurenții în sta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Groș, la 14|27 august, 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protoprezbiterul: *Procopiu Givulescu* inspector de școale.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățăorești dela școala poporală de băeți din **Seceni** (pprezbiteratul Timișorii) se escrie de nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor.; 2. cvincvenalele pr scrise de lege; 3. pentru conferință când va participa 24 cor.; 4. pentru scripturistică 10 cor.; 5. cortei corespunzător în natură și uzufructul grădinei; 6. dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. iar dacă mortul va fi dus în biserică 2 cor. Dările publice după beneficiu și grădină cad în sarcina alesului. De încălzirea și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască. Curățirea locuinței învățăorești cade în sarcina alesului. Alesul e obligat să presteie serviciile cantorale în și afară de biserică să conducă strana dreaptă, să instrueze elevii în cântările bisericăști și să-i conducă re-

gulat în dumineci și în sărbători la s. biserică, fără alta remunerație. Pentru conducerea corului se asigură remunerație specială, dacă e capabil și de fapt îl va și conduce.

Recursele ajustate conform dispozițiilor Regulamentului din vigoare sunt a se înainta la Prea On. oficiu ppresbiteral în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Reflectanții vor avea să se prezinte în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Seceani la 15/28 august 1911.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb: *Dr. Tr. Putici* însp. de școale.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din **T. Cărand** se publică nou concurs cu termen de alegere la **30 zile** dela prima publicare.

Salarul e 1000 cor. în bani, locuință cu grădină de legumi și stolele cantorale îndatinat.

Reflectanții să-și înainteze recursele lor of. protopopesc în Feketegyörös, având a se prezenta în cutare duminică ori sărbătoare la sf. biserică spre a-și dovedi desteritatea în tipic și cântare.

T. Cărand la 24 iuliu v. 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Petru Serb* protopop.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Tăgădău** se publică nou concurs cu termen de alegere la **30 zile** dela prima publicare.

Dotățiunea e: 1000 cor. în numărariu locuință cu grădină de legumi și stolele cantorale îndatinat.

Recurenții suplicele lor să le trimită of protopopesc în Feketegyörös, având în vre-o duminică sau sărbătoare a se prezenta la sf. biserică de acolo spre a-și dovedi desteritatea în tipic și cântare.

Tăgădău la 31 iuliu v. 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu* protopop.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului vacant învățătoresc cantoral din comuna **Tornea**, protoprezbiteratul Arad, comitatul Cenad, se publică prin aceasta con. urs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. plătitibile în rate lunare anticipative și cvincevenalele legale.
2. Spese de conferințe și reuniune inv. 20 cor.
3. Pentru scripturistică 16 cor.
4. Cvartir cu 2 chilii, cuină, cămară și grădină de legume.
5. Pentru funcțiunile cantorale unde va fi poftit: de mormântări mici 1 cor., dela mormântări mari 2 cor., cu hora mortului 4 cor., dela cununie 1 cor., iar la cei dovediți săraci gratuit

Alesul învățător fără alta remunerație va fi obligat să instrueze și elevii școalei de repetiție să provadă cantoratul în și afară de biserică, să instrueze elevii în cântările și ceremoniile bisericesti și să-i

conducă în dumineci și sărbători la sfta biserică, să poarte agendele scripturistice a comitetului și sinodului parohial.

De curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască.

Cei cvalificați cu calcul general distins vor fi preferiți.

Reflectanții sunt poftiți ca rugările lor ajustate conform dispozițiilor regulamentare și adresate com. par. gr. or. român din comuna Tornea, să le înainteze Prea Onoratalui oficiu protoprezbiteral gr. or. român Arad, până la termenul susarătat având a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. par. gr. or. rom. din Tornea, ținută la 7/20 august 1911.

Trăian Iancin
preș. com. par.

Aurel Băneș
not. com. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopop însp. școl.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala conf. rom. gr. ort. din **Birchiș** clasa inferioară I—II se publică concurs cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare, în organul „Biserica și Școala”, pe lângă emolumentele următoare:

1. Salar fund. în bani 1000 cor.
2. Locuință în natură cu grădină de legumi de 1/4 jugăr.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Pentru conferință 10 coroane. Acea-ta sumă o capătă numai dacă participă la conf. ceia ce are să dovedească cu act dela prezidiul conf.

5. Dela înmormântări din parohia a II de ori ce categorie și în ori ce formă să săvârșește unde va fi poftit 1 cor.

6. Dela parastas, din parohia a II unde este poftit 40 fil. Cvincevenalele se vor cere dela stat.

De curățenia locuinței învățătorului pe din lăuntru și din afară și a curții (ocolul) se va îngriji alegândul învățător.

Alegândul învățător conf. §. 13 din Reg. pentru organizarea inv. va avea să provadă cantoratul în strana stângă și afară de sfta biserică la toate ceremoniile obveninde, să instrueze elevii în cântările bisericesti, să conducă elevii în dumineci și sărbători în sfta biserică, și să țină prelegeri cu elevi de repetiție din parohia a II-a toate acestea fără alta remunerație.

Acei recurenți cari vor produce atestat despre desteritatea de a instrui și conduce cor vor fi preferiți.

Recurenții sunt poftiți ca recursele ajustate conf. Reg. pentru org. învățământului, adresate comitetului parohial din Birchiș, să le subștearnă oficiului protoprezbiteral din Lipova (Lippa) să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare, în sfta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Birchiș la 31 iulie 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. prot.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc, dela școala conf. rom. gr. ort. din **Birchiș**, clasa superioară III—VI., s. publică concurs, cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”, pe lângă emolumentele următoare.

1. Salar fund. în bani 1000 cor.
2. Locuință în natură cu grădină de legumi de $\frac{1}{4}$ jugăr.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Pentru conferință 10 cor. Această sumă o capătă numai dacă participă la conf. ceia-ce are să dovedească cu act dela presiul conf.
5. Dela înmormântări parohia I. de ori ce categorie, și în ori ce formă să săvârșește, unde va fi poftit 1 cor.
6. Dela parastas, din parohia I. unde este poftit 40 fileri.

Cvencvenalele se vor cere dela stat.

De curățirea locuinței învățătorului pe dinlăuntru și din afară, și a curți (ocol) se va îngriji alegândul învățător.

Alegândul învățător conf. §. 13 din Reg. pentru organizarea inv. va avea să provadă cantoratul în strana dreaptă, și afară de sfânta biserică, la toate ceremoniile obveninde, să instrueze elevii în cântările bisericești, să conducă elevii în dumineci și sărbători în sfta biserică, cu cari să cânte cântările ceremoniale susținând uzul cu îmbrăcarea unor elevi la sfta liturgie și să țină prelegeri cu elevi de repetiție din parohia I. toate acestea fără alta remunerație.

Acei recurenți cari vor produce atestat despre desteritatea de a instrui și conduce cor vor fi preferiți.

Recurenții sunt poftiți ca recursele ajustate conform regulam. pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parohial din Birchiș, să le susțearnă în termen regulat la oficiul protopresbiteral din Lipova (Lippa) să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Birchiș la 31 iulie 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. prot. 3-3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător la școala II-a din **Șomoșcheș**, prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. în bani 649 cor. 80 fil., 2. 4 holde pământ arător cu drept de pășunat, prețuit în 80 cor., 3. 20 m. lemne, din cari jumătate sunt pentru încălzitul salei de învățământ, iar cealaltă jumătate care e competența învățătorului, e prețuit cu 80 cor. (astfel salarul învățătorului în bani, pământ și lemne, prețuite toate în bani, dau suma de 809 cor. 80 fil.) 4. locuință în natură cu $\frac{1}{2}$ grădină și supraedificatele necesare; 5. dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor., cu hora mortului 3 cor., 6. spese de conferință 20 cor., 7. scripturistica 10 cor., 8. pentru curățitul salei de învățământ 25 cor. Intregirea salarului, conform legii în vigoare, se va cere dela stat și tot de acolo se vor cere și cvencvenalele.

Darea după pământ o va solvi alesul.

Alesul va avea să conducă școala a doua, precum să instrueze și elevii școalei de repetiție, apoi va avea să provadă cantoratul în strana stângă și va trebui să conducă elevii săi la biserică și a cânta cu aceia în toate duminicile și sărbătorile, fără alta remunerație.

Recurenții sunt poftiți, ca rugările ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial, să le înainteze Prea On. Oficiu ppsc gr. or. rom. din

Borosjenő (com. Arad), în termenul de mai sus, având a se prezentă în același termen și în s. biserică din Șomoșcheș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comit. par. din Șomoșcheș ținută la 7/20 august 1911.

Simeon Bulcu
preș. com. par.

Ioan Tau
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresb. și înșp. școl. 3-3

CANCELARIE ADMINISTRATIVĂ ȘI BI- ROU DE INFORMAȚIUNI ÎN BUDAPEȘTA

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte recvizite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat diplomat,
VIII., Aggteleki-u. 10., I. 7. Nrul Telefonului 171-27.

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.